КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ СФОРМОВАНОСТІ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ МУЛЬТИМЕДІА В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ

Власова В. П.
старший викладач кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
м. Харків, Україна

У публікації представлено авторську точку зору щодо визначення критеріїв сформованості готовності майбутніх учителів-філологів до використання технологій мультимедіа, як-от: мотиваційно-спонукальний, знаннєво-діяльнісний, особистісно-ціннісний, а також відповідних цим критеріям показників.
Ключові слова: *критерій, показник, готовність, майбутній учитель-філолог, технології мультимедіа, навчання, виховання, школяр.*

The work presents the author's opinion on determining the criteria for the formation of the future philology teachers' zeal to use multimedia technologies, such as: motivational and provocative, knowledgeable and active, personal and qualitative, as well as corresponding features to these criteria.
Keywords: *criterion, feature, zeal, future philology teacher, multimedia technologies, education, upbringing, pupil.*

Процес виникнення і поширення мультимедіа тісно пов'язаний з історією розвитку технічних пристроїв та інформаційних технологій. За висновками фахівців, на сьогодні саме технології мультимедіа є найбільш ефективною формою подачі інформації, оскільки вони мають значні можливості щодо сполучення різних форм та обсягів її представлення. У світлі цього зазначені технології мають високий педагогічний потенціал, що зумовлює доцільність їх широкого використання в процесі навчання й виховання школярів. У свою чергу, це зумовлює необхідність здійснення цілеспрямованого формування у вищій школі готовності майбутніх педагогів до використання технологій мультимедіа у професійній діяльності.

Мета статті — на основі аналізу сучасних наукових досліджень представити авторське визначення критеріїв сформованості готовності майбутніх учителів-філологів до використання технологій мультимедіа, а також відповідних цим критеріям показників.

На попередньому етапі дослідження було визначено й теоретично обґрунтовано організаційно-педагогічні умови формування зазначеної

готовності в майбутніх учителів-філологів. Проте для доведення припущення, що реалізація виявлених умов дійсно забезпечує підвищення в них рівня сформованості цієї готовності, необхідно було визначити критерії й показники сформованості цієї готовності.

На основі аналізу наукової літератури [1; 2; 3; 4] було уточнено, що критерій являє собою певну ознаку, на підґрунті якої відбувається визначення, що саме піддається вимірюванню, класифікації й оцінюванню. У свою чергу, показник відображає кількісну характеристика стану досліджуваного явища чи процесу. Показник є вужче, ніж критерій, він є його складником та характеризує зміст цього критерію.

З урахуванням точок зору різних науковців було конкретизовано авторську точку зору щодо обрання критеріїв та показників готовності майбутніх учителів-філологів до використання технологій мультимедіа в професійній діяльності. Так, першим критерієм визначено мотиваційно-спонукальний критерій. Цьому критерію відповідають такі показники: прояв інтерес до технологій мультимедіа як засобу навчання; характер мотивів щодо оволодіння здатністю ефективно використовувати технології мультимедіа в професійній діяльності. Для проведення процедури діагностики за цим критерієм застосовувалися такі методи: анкетування, спостереження, бесіди, тестування, експертне оцінювання, самоаналіз здобувачів, а також такі методики: «Діагностування пізнавальних інтересів суб'єкта навчання» К. Волкова, «Оцінювання сформованості навчально-пізнавального інтересу здобувача освіти» Г. Ксьонзової, адаптовану М. Фетіскіним методику «Самооцінка професійно-педагогічної мотивації».

Другим критерієм було обрано знаннєво-діяльнісний критерій, а також такі відповідні показники: сформованість знань, необхідних для використання технологій мультимедіа в професійній діяльності; сформованість у студентів визначених груп умінь (інформаційно-інтелектуальних, організаційно-комунікативних, оцінно-рефлексивних, педагогічно-технологічних).

На вказаному етапі діагностування отриманих результатів використовували такі діагностичні методи: спостереження, тестування, усне опитування, експертне оцінювання, бесіди, аналіз змісту виконаних майбутніми вчителями-філологами навчальних робіт (підготовлених повідомлень, есе, доповідей, презентацій, проєктів з використанням технологій мультимедіа, розроблених на основі їх застосування методичних доробок тощо), проведених ними під час проходження педагогічної практики уроків та виховних заходів, а також методик: «Карта експертизи та оцінки вмінь творчої та дослідно-пошукової діяльності» Є. Макагон, «Діагностика комунікативних та організаторських схильностей» («КОЗ-2»)

В. Синявського й Б. Федоришина, «Відпрацювання навичок оцінно-рефлексивної діяльності» О. Бондаренко й О. Артюхіної, модифікована методика «Визначення рівня ІКТ-компетентностей педагогічного працівника» О. Калашнікової.

Третім критерієм було визначено особистісно-ціннісний критерій. Цьому критерію у відповідність було поставлено такі показники: прояв професійно-особистісних якостей, необхідних для застосування в професійних діяльності технологій мультимедіа; ціннісне ставлення до самоосвіти, спрямованої на вдосконалення професійної діяльності на основі використання технологій мультимедіа. На цьому етапі проведення діагностики використовували такі методи дослідження: спостереження, анкетування, бесіди, експертне оцінювання, аналіз перебігу й результатів навчальної (написання есе і творів, виконання завдань та вправ, вирішення проблемних ситуацій, участь у рольових і ділових іграх, тренінгах, практикумах тощо), експертне оцінювання, а також методика «Визначення життєвих цінностей особистості (Must-тест)» П. Іванової й Є. Колобової, «Опитувальник вольових якостей особистості» М. Чумакова.

На основі врахування обраних критеріїв і показників було виокремлено три рівні готовності майбутніх учителів філологічних предметів до використання технологій мультимедіа в професійній діяльності: творчий (високий), конструктивний (достатній) і репродуктивний (низький).

Список використаних джерел

1. Гаврілова Л. Г. Система формування професійної компетентності майбутніх учителів музики засобами мультимедійних технологій : дис. … д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2015. 656 с.
2. Курило В. Моделювання системи критеріїв оцінки розвитку освіти в регіоні. *Педагогіка і психологія*. 1999. № 2. С. 35–39.
3. Кушнір А. С. Критерії, показники й рівні сформованості майбутніх учителів філологічних спеціальностей до застосування смарт-технологій професійній діяльності. *Педагогічні науки* : зб. наук. пр. 2018. Т. 1 (85). С. 119–123.
4. Семенов Є. К. Формування професійної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання із застосуванням цифрових технологій : дис. … д-ра філос. наук : 13.00.04. Вінниця, 2020. 205 с.